

העותרת: אומץ – אזרחים למען מינהל תקין וצדק חברתי ומשפטי
ע"י ב"כ עו"ד יובל יועז
רח' אבטליון 18, רמת גן
טל': 03-6767237; פקס: 077-3179159

- נ ג ד -

המשיבים:

1. פרקליט המדינה, שי ניצן
2. היועץ המשפטי לממשלה, יהודה וינשטיין
3. מנהל המחלקה לחקירות שוטרים, אורי כרמל
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466345; פקס: 02-6467011
4. תת-ניצב אפרים ברכה
ע"י ב"כ עו"ד אפרת נחמני-בר
רח' המלאכה 43, נתניה
טל': 09-8651112; פקס: 09-8651243
5. הרב יאשיהו פינטו
ע"י ב"כ עו"ד איל רוזובסקי ו/או בת-חן ליפסקי
רח' לינקולן 20, תל אביב
טל': 03-6255555; פקס: 03-6255500

תגובת העותרת לתגובות המשלימות של המשיבים

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 12.11.2014, מתכבדת העותרת להגיש בזה את תגובתה לתגובותיהם המשלימות של המשיבים.
2. עניינה של העתירה בבקשת העותרת כי המשיבים 1-2 יורו על פתיחתה של חקירה פלילית כנגד המשיב 4 (תנ"צ ברכה), וזאת בחשד לעבירות של לקיחת שוחד ו/או מרמה והפרת אמונים, בקשר לקבלת טובות הנאה מהמשיב 5 (הרב פינטו). עוד מבקשת העותרת כי חקירה זו תתנהל ביחידה המוסמכת לשם כך, היא היחידה לחקירות שוטרים (מח"ש), תחת פיקודו של המשיב 3.
3. תגובה זו של העותרת באה בעקבות תגובותיהם המשלימות של כלל המשיבים, שחלקן נתמכות בתצהירים, ושבמסגרתן נפרשה תשתית עובדתית רחבה המלמדת על קיומן של ראיות בחומר החקירה, המצדיקה למצער פתיחת חקירה פלילית כנגד המשיב 4 (ברכה). כעת כבר אין מקום לטענות המשיבים 1-3 בדבר "תשתית עובדתית שגויה" שהניעה כביכול את העתירה, אלא מדובר בראיות של ממש, המצויות בחומר החקירה, והתומכות בעמדת העותרת.

א. לא התקיימה חקירה בעניינו של תנ"צ ברכה

4. המשיבים 1-3 מבקשים לבנות תיזה, שלפיה חקירת המשטרה שנוהלה כנגד המשיב 5 (פינטו) שימשה דה-פקטו גם כחקירה בעניינו של המשיב 4 (ברכה). ואולם המשיב 4 (ברכה) מעולם לא הוגדר כחשוד בתיק חקירה זה. הוא לא נחקר כחשוד, לא הוענקו לו זכויותיו כחשוד, לא בוצעו כלפיו תרגילי חקירה כלשהם, והוא גם לא קיבל בתום החקירה מסמך המודיע לו על סגירת התיק נגדו – שהרי "תיק" כזה מעולם לא נפתח. למעשה כמעט שלא נעשתה שום פעולה בעניינו, הנעשית בעניינם של חשודים בתיקי חקירה פלילית. ניסיונם של המשיבים 1-3 לבנות תיזה בדיעבד, כדי לחמוק מהטענה שלא קוימה כל חקירה כנגד המשיב 4, הוא איפוא ניסיון שלא יצלח.
5. עדות ישירה הסותרת מנייה וביה את טענת המדינה, כאילו חקירת המשטרה עסקה גם בחשדות כנגד המשיב 4 (ברכה), אנו מוצאים בדבריו של לא אחר מאשר מי שניהל חקירה זו – ניצב (בדימוס) יואב סגלוביץ' עצמו. בראיון עמו בתוכנית "מה בוער" בגלי צה"ל (3.11.2014), הצהיר מר סגלוביץ': "בסיפור הזה יש כלל אחד מאוד פשוט. אפרים ברכה לא היה חשוד בדבר. מי שחשוד, לפחות בהבנה שלי, ואני הייתי אחראי על החקירה, בתיק הזה יש חשוד אחד – קוראים לו פינטו".

-- תמליל הראיון עם ניצב סגלוביץ' בגלי צה"ל מיום 3.11.2014 מצורף ומסומן עת/1 --

6. הנה כי כן, נמצאנו למדים כי קצין החקירות הבכיר במשטרת ישראל, מי שהיה ממונה באופן ישיר על חקירת השוחד שנוהלה כנגד המשיב 5 (פינטו), מודיע קבל עם ועולם כי **בחקירה זו היה חשוד אחד ויחיד, וכי המשיב 4 (ברכה) מעולם לא נחשב חשוד בחקירה זו. כיצד אפוא יכולים המשיבים 4-1 לטעון כעת כי חקירת המשטרה ניקתה את המשיב 4 (ברכה) מכל חשד כלפיו? הכיצד נחקרו חשדות באין חשוד? הצהרתו של ניצב (בדימוס) סגלוביץ' מהווה הוכחה חותכת כי חקירת המשטרה שנוהלה כנגד המשיב 5 (פינטו) מעולם לא התיימרה לבחון את החשדות כנגד המשיב 4 (ברכה). מעתה אמור: כנגד המשיב 4 (ברכה) מעולם לא התנהל הליך חקירתי כלשהו, לביור החשדות נגדו. החשדות נגדו מעולם לא נחקרו – לא הוכחו ולא הופרכו, אלא נותרו כפי שהם, בצורתם הגולמית, כטענות שלא התבררו. טענתם של המשיבים כי בעניין החשדות כנגד המשיב 4 (ברכה) "נבחנו כל החומרים, מבלי להותיר אבן על אבן" וכי "טענות המשיב 5 (פינטו) למתת קודם נבחנו באופן מדוקדק ויסודי", הושמה ללעג בידי ראש צוות החקירה עצמו.**

ב. חקירת תנ"צ ברכה בידי המשטרה – ניגוד עניינים חריף העולה כדי עיוות החקירה

7. כתב האיטום נגד המשיב 5 הוגש לאחר ניהול חקירה בידי צח"מ שבפיקודו של ראש אח"מ דאז, ניצב יואב סגלוביץ' (ס' 8 לתגובה הראשונית של המשיבים 1-3). בכך גלום ניגוד עניינים בוטה וחרף, מאחר שלפי הודאת המדינה, את החקירה ניהל מי שהיה הממונה הישיר על המשיב 4, הן בתפקידו דאז, רח"ט חקירות באח"מ, והן בתפקידו הבא, ראש יאח"ה.

8. לא נשוב ונפרט את היקפו של העיוות הטמון בביצוע חקירה בעניין חשדות כנגד קצין משטרה, בידי משטרת ישראל ולא בידי הגוף המוסמך לכך – המחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש). זאת, בניגוד מפורש להוראת **סעיף 49ט(א) לפקודת המשטרה**. אלא שבעניין דנן, לא מדובר אך בליקוי במישור העקרוני, אלא בתקלה שנגרמה הלכה למעשה כתוצאה מניגוד העניינים הבולט, החריף, חסר-התקנה, שאליו נקלעו הן משטרת ישראל והחוקרים בתיק החקירה כנגד המשיב 5 (פינטו), והן המשיב 4 (ברכה) עצמו, ששימש בתיק זה הן כממונה על החוקרים ו/או עמיתם לעבודה, הן "קורבן העבירה" שבה נחשד המשיב 5 (פינטו), והן עד בחקירה.

9. כדי להמחיש את ניגוד העניינים החריף, תוהה העותרת הכיצד שולט המשיב 4 (ברכה) שליטה כה מקפת בחומרי החקירה בתיק החקירה כנגד המשיב 5 (פינטו), כפי שבא לידי ביטוי למשל בס' 14(ד) לתגובה המשלימה של המשיב 4 (ברכה). האם זו דרכה של המשטרה, לשתף עדים או נפגעי עבירה בחומרי חקירה שבה הם מעידים? אין זאת, אלא שהמשיב 4 (ברכה) נהנה מגישה ישירה לחומרי החקירה, מתוקף היותו ממונה על החוקרים ו/או עמיתם לעבודה.

10. ניגוד עניינים חריף זה מתחדד שבעתיים, נוכח העובדה שהמשיב 5 (פינטו) עצמו, טרם זכה לקבל לידיו את מלוא חומרי החקירה, כמתחייב ממצוות סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ). להבנת העותרת, המשיב 5 (פינטו) אף פנה לבית המשפט המחוזי, בבקשה למצות את זכויותיו לפי סעיף 74 לחסד"פ. בשולי הדברים יוער, כי אי-נכוונתה של המדינה להעביר לידי המשיב 5 (פינטו) את כלל חומרי החקירה, מעוררת תהיות באשר למידת היותה של חקירה זו מוכוונת לחקירת החשדות נגד המשיב 4 (ברכה) עצמו.

11. המשיבים 1-3 מציינים כי עובר לגביית עדותו של המשיב 4 (ברכה), בחנה מח"ש את התיק וסברה כי "בנסיבות העניין אין מקום להעברת סמכות החקירה ממשטרת ישראל אליה" (ס' 5 לתגובה המשלימה). **העותרת תוהה הכיצד זה לא נתבקשה חוות דעתה של מח"ש גם לאחר גביית עדותו של המשיב 4, לצורך קבלת החלטה על-בסיס חומר הראיות השלם.**

12. **עוד תוהה העותרת אם המשיב 3 עומד בדעתו זו – כי אין מקום להורות על העברת החקירה בעניין המשיב 4 (ברכה) למח"ש – גם כיום.** למרבה הצער, תגובתם המשלימה של המשיבים 1-3 שותקת שתיקה מהדהדת בסוגיה זו. כך, נמנעה ב"כ המשיבים 1-3 מלציין את עמדתו של המשיב 3, בדיון שקיים המשיב 2 בנושא זה, לאחר הגשת עתירה זו (ס' 65 לתגובה המשלימה).

13. הכלל בדבר מניעת ניגוד עניינים הוא כלל יסודי במשפט המינהלי, והוא העילה לעצם הקמתה וקיומה של מח"ש. בהקשר זה, הצהרת המשיב 4 (ברכה) כי "יושרם, יושרתם ומחויבותם של כל העוסקים בדבר למלחמה בשחיתות אינם מוטלים בספק" (ס' 8(ב) לתגובה המשלימה) כלל איננה רלוונטית. נזכיר כי הכלל בדבר מניעת ניגוד עניינים נועד למנוע חשש לניגוד עניינים, בעוד שבמקרה דן לא זו בלבד שהתקיים חשש – אלא שלמרבה הצער החשש גם התגשם הלכה למעשה.

14. ניגוד העניינים החריף האמור מהווה ליקוי מאורות של ממש בהתנהלות משטרת ישראל ומערכת אכיפת החוק כולה, והעותרת אינה מעלה על דעתה שמעשה זה יזכה להכשר מבית המשפט הנכבד.

ג. הראיות מבססות חשד סביר כנגד תנ"צ ברכה

15. מכלול הראיות בחומר החקירה והפרכות בגירסת המשיב 4 (ברכה) מוליכות למסקנה חד-משמעית בדבר התגבשותו של חשד סביר המחייב פתיחת חקירה פלילית נגדו. לחילופין בלבד, מתחייבת למצער בדיקה בידי מח"ש לצורך החלטה אם לפתוח בחקירה פלילית. ראיות אלה עוסקות בחשד

לכך שהמשיב 4 (ברכה) קיבל טובות הנאה מצד המשיב 5 (פינטו) ומטעמו, עובר למועד הדיווח על הצעת השוחד כביכול מצד המשיב 5, כאמור בכתב האישום שהוגש נגדו.

16. יש לציין את נטייתם הבולטת של המשיבים 1-3 להמעיט בערכה של כל ראיה ה"מסבכת" את המשיב 4 (ברכה), תוך בחינתה של כל ראיה בנפרד, ולהסיק מסקנות ספקולטיביות בלתי-מחויבות מכל ראיה "מזכה".

17. נוכח המצע העובדתי הנרחב שנפרש בתגובות המשלימות מטעם כלל המשיבים, שלחלקן אף צורפו תצהירים, נסתרת בדיעבד טענת המשיבים 1-3 בדבר "תשתית עובדתית שגויה" בעתירת העותרת. מכלול האינדיקציות שפירטה העותרת בעתירתה, הופך כעת לשורת ראיות, מתוך חומר החקירה עצמו, המחייבות פתיחת חקירה כנגד המשיב 4 (ברכה). להלן נציין עיקרן של ראיות אלה.

• הדיווח ל-FBI

18. טוענים המשיבים 1-3 כי המסקנה שהתגבשה לאחר קבלת התשובות מארה"ב היא כי "בשורה ארוכה של נושאים התברר שלא נמצא בסיס לטענות המשיב 5 (פינטו)" (ס' 10 לתגובה הראשונית). למרבה הצער מצניעים המשיבים 1-3 באמצעות מסך עשן מילולי את העובדה הפשוטה כי **הטענה העיקרית של המשיב 5 (פינטו) – כי ה-FBI קיבל דיווח על תשלומי עבר למשיב 4 (ברכה), לפני שהמשיב 5 (פינטו) למד על קיומה של חקירת שוחד נגדו – התבררה בחיקור הדין כנכונה.**

19. נדגיש כי הסוגיה העומדת לבירור כאן איננה האם ה-FBI נתן "אישור" או "הכשר" מראש למשיב 5 (פינטו) לתת טובת הנאה כספית למשיב 4 (ברכה) – ובהקשר זה כל מסקנותיה של ב"כ המשיב 4 (ברכה) באשר לשקריו של המשיב 5 (פינטו), המפורטות בס' 22(ט) לתגובתה המשלימה, אינן מעלות ואינן מורידות – אלא האם המשיב 5 (פינטו) דיווח על כוונתו זו ל-FBI. ככל שה-FBI ידע מראש על כוונתו זו של המשיב 5 (פינטו), וכן ככל שה-FBI קיבל דיווח על טובות הנאה שנתן המשיב 5 (פינטו) למשיב 4 (ברכה), וזאת עובר למועד הפיכת החקירה נגדו לגלויה, הרי שנסתרת טענת המשיבים 1-4, כאילו גירסת "מתנות העבר" היא גירסה שקרית שנתפרה בדיעבד בידי המשיב 5 (פינטו) מתוך תאוות נקם.

20. באופן ממוקד, טוענים המשיבים 1-3 כי טענתו של המשיב 5 (פינטו) כי דיווח ל-FBI על כל העברה כספית למשיב 4 (ברכה), "נבדקה בחיקור הדין ונסתרה על ידי האמריקאים" (ס' 22 לתגובה המשלימה). אלא שבניגוד למסקנה שגויה זו, דיווחו שני סוכני FBI בהודעה רשמית לרשויות החקירה בישראל כי הם זוכרים אמירות של המשיב 5 (פינטו) בדבר מתן טובת הנאה כספית למשיב 4 (ברכה) – אמירות שנאמרו בסביבות החודשים מאי-יוני 2012. אחד מהם אף זכר במפורש שהמשיב 5 (פינטו) התייחס להעברות כספיות שבעבר.

21. ראיה זו, ובפרט המועד שבו נאמרו הדברים לאוזני אנשי ה-FBI, חודשים רבים לפני שהמשיב 5 (פינטו) למד על החקירה הסמויה נגדו, שאף טרם החלה באותה עת, ממוטטת את התיזה שלפיה המשיב 5 (פינטו) העלה את טענת מתנות העבר "לאחר שנתפס" כדי לנקום במשיב 4 (ברכה).

22. טוענת ב"כ המשיבים 1-3 כי יש "אפשרות סבירה" שהמשיב 5 (פינטו) השמיע את הדברים באוזני אנשי ה-FBI כמעין "תעודת ביטוח" ליום סגריר, עובר למועד שבו הציע את הצעת השוחד למשיב 4 (ברכה) (ס' 50 לתגובה המשלימה). ואולם טענה זו מופרכת על פניה: אם אכן העלה המשיב 5 (פינטו) על דעתו כי הוא עלול להסתבך במתן שוחד למשיב 4 (ברכה), האם לא היה מעדיף פשוט להימנע מלהציע את השוחד?

• עדויותיהם של יוסי עמוס ומשה עזיזה

23. המשיבים 1-3 מודים כי ההודעות שמסרו שני עדים אלה במשטרה, בדבר מתת כספי למשיב 4 (ברכה) במספר אירועים בעבר, "עולות בכיוון הכללי עם גירסתו של המשיב 5 (פינטו)" (ס' 23 לתגובה המשלימה). **מעתה אמור: החשדות כנגד המשיב 4 (ברכה) שוב אינם נסמכים על טענותיו של המשיב 5 (פינטו) בלבד, אלא נתמכות בעדויות חיצוניות, וזאת גם לשיטת המשיבים.** יצוין כי כעולה מעדויותיהם של מר עמוס ומר עזיזה (ס' 8-10 לתגובה המשלימה של המשיב 5) אין מדובר בתמיכה כללית וערטילאית בגירסתו של המשיב 5 (פינטו) אלא בעדויות ספציפיות, מלאות פרטים, על אודות אופי המפגשים שבהם הועברו כספים למשיב 4 (ברכה).

24. העובדה שאין התאמה מלאה בין עדויותיהם של השניים לבין עצמן, ובין עדויותיהם לבין גירסתו של המשיב 5 (פינטו) – מהווה אינדיקציה לכך שמדובר בגירסאות אותנטיות ולא "תפורות", שכן במועד שבו נחקרו, שבועות רבים לאחר הפיכת החקירה לגלויה, כבר היה סיפק בידו של המשיב 5 (פינטו), לו חפץ בכך, לתדרך היטב את העדים ו"לתפור" להם גירסה הרמטית. ניכר כי עדים אלה לא תודרכו עובר למתן עדותם. הכיצד זה בוחרים המשיבים 1-2 להתעלם מעדויות אלה ללא חקירה?

25. הערותיהן של המשיבים 1-4 בדבר עברו הפלילי של העד עזיזה (ס' 23 לתגובה המשלימה של משיבים 1-3, ס' 15 לתגובה המשלימה של משיב 4) אינן ממין העניין, מוטב היה להן שלא נכתבו, ויש לקוות שלא נלקחו בחשבון במסגרת שיקולי המשיבים 1-2 שלא לייחס משקל לעדות.

• עדויותיהם של אריה עמית, חיים קליין ודורון וייס

26. טוענים המשיבים 1-3 כי ניצב (בדימוס) עמית "הכחיש וסתר מפורשות את גירסת המשיב 5 (פינטו)" (ס' 11ג) לתגובה הראשונית). אלא שעיון מדוקדק בעדותו מעלה שלא כך הדבר.

27. ניצב (בדימוס) עמית ציין כי ידע מפי המשיב 5 (פינטו) על אודות "עזרה" של המשיב 5 (פינטו) למשיב 4 (ברכה), עוד לפני הפיכת החקירה בעניינו לגלויה. אחרי שנעצר, ציין ברחל בתך הקטנה באוזני עמית כי מדובר בעזרה כספית. מצער הדבר שמשטרת ישראל והמשיבים 1-2 לא טרחו לברר, במסגרת החקירה, האם בלשונו של המשיב 5 (פינטו), המונח "עזרה" מתייחס תדיר לתמיכה כספית – ובמקום זאת העדיפו להסיק מסקנה נמהרת, כביכול עדותו של עמית איננה תומכת בגרסת המשיב 5 (פינטו).

28. אשר להכחשותיהם של חיים קליין ודורון וייס בדבר ידיעתם על העברות כספיות בין המשיב 5 (פינטו) למשיב 4 (ברכה) – אין תימה כי הללו הכחישו ידיעה בנושא, גם אם מידע בנושא זה היה מצוי בידיעתם. יש לזכור כי מדובר בחבריו ו/או מקורביו של המשיב 5 (פינטו), והדעת נותנת שהללו לא ירצו לתרום למשטרה מידע, שלהבנתם של אותם עדים באותה עת, הוא מידע המפליל את המשיב 5 (פינטו).

• עדותו של תנ"צ ברכה

29. אחד הנימוקים שמונים המשיבים 1-3 לעמדתם כי אין בסיס לחקירה כנגד המשיב 4 (ברכה) הוא שבעדותו בפני ה"חוקרים" הוא הכחיש את הטענה שקיבל טובות הנאה קודמות (ס' 27 לתגובה המשלימה). ומה בכך? האם ציפו מי ש"חקרו" אותו או "גבו" ממנו עדות כי יודה מיוזמתו בקבלת טובות הנאה לאורך שנים, שעליהן לא דיווח? האם גירסתו זו מקנה לו נקודות כלשהן, או מחזקת את התיזה שלא ניתנו טובות הנאה שכאלה?

30. עוד עולה מעדותו של המשיב 4 (ברכה) כי מסר תשובה שקרית לשאלה מה היתה מידת האינטנסיביות של שיחותיו עם הרבנית פינטו. בעוד שבחקירתו מיום 2.9.2012, ניאות המשיב 4 (ברכה) להודות כי ניהל "המון שיחות עם הרב פינטו ועם הרבנית אשתו" (ס' 17 לתגובה המשלימה של המשיב 5), בחקירתו מיום 18.11.2012 שלל המשיב 4 (ברכה) את הטענה ששוחח באינטנסיביות עם הרבנית, ואמר: "מעטות מאוד היו השיחות שלי עם האישה, ממש בודדות" (ס' 18 לתגובה המשלימה של המשיב 5).

31. ב"כ המשיבים 1-3 נחלצת לסיועו של המשיב 4 (ברכה) ומציינת כי "תשובה זו יש לקרוא על רקע ההקשר בו נשאל" (ס' 29 לתגובה המשלימה של המשיבים 1-3). אלא שגם היא נאלצת להודות כי בין השניים היו "שיחות טלפון רבות ותדירות לאורך זמן". טוענת ב"כ המשיבים 1-3 כי "תדירות השיחות כשלעצמה איננה מלמדת חציית גבול האסור והמותר" (ס' 43 לתגובה המשלימה). על כך יש להשיב: אם כך הוא הדבר, מה הניע את המשיב 4 (ברכה) לשקר בנושא זה בעדותו במשטרה?

• אי-בדיקת חשבונות בנק בשליטת ברכה

32. אחד המחדלים הקשים במסגרת "חקירתו" של המשיב 4 (ברכה), נעוץ בהימנעות המשיבים 1-2 מלבדוק שמונה חשבונות בנק שבהם החזיק המשיב 4 (ברכה) בייפוי כוח נוטריוני בלתי-חוזר, ואשר היו רשומים כולם על שם אחד מאחיו. מחדל זה מרוקן מתוכן את בדיקת כל יתר החשבונות שבהם פעל המשיב 4 (ברכה). שוו בנפשכם אדם החשוד בלקיחת שוחד, המבקש מחוקריו שלא לבדוק חלק מחשבונות הבנק שבהם פעל, וחוקרי המשטרה נענים לבקשה משונה מעין זו. הדבר מעורר תהיות קשות הן באשר למניעיו של המשיב 4 (ברכה) לבקש הטבה חריגה שכזו, והן באשר לדרכי הפעולה של החוקרים – האם חקר האמת עמד לנגד עיניהם, או שמא הרצון להימנע מלהיתקל חלילה בראיה שתפליל את חברים.

33. טענתם של המשיבים 1-4 כי בקשתו של המשיב 4 להימנע מבדיקת החשבונות נענתה כדי לא לפגוע בפרטיות, היא טענה מופרכת על פניה. במה גוברת הפגיעה בפרטיות הכרוכה בבדיקת חשבונות אלה, מהפגיעה בפרטיות הכרוכה בבדיקת חשבון הבנק של רעייתו של המשיב 4 (ברכה)?

34. העותרת מבקשת להודות למשיב 4 (ברכה) על הצהרתו כי מעולם לא עשה שימוש בייפוי הכוח שבידיו (ס' 25ג) לתגובה המשלימה), ואולם הצהרה זו היא, בכל הכבוד, חסרת משקל. שהרי גם אם היה עושה שימוש בחשבונות אלה למטרות בלתי כשרות, אין לצפות שהיה מתוודה על כך ומוליך את החוקרים אל הראיות המפלילות. בקשתו המפורשת של המשיב 4 (ברכה) מ"חוקריו" שלא לבדוק את התנהלותם של חשבונות אלה הופכת את הצהרתו זו לריקה מכל תוכן.

35. יש לקוות שבתפקידו כחוקר בכיר במערך החקירות במשטרת ישראל, המשיב 4 (ברכה) איננו נוקט גישה כה מרושלת בחקירת חשדות, ואיננו מותיר קצוות פתוחים כגון חשבונות בנק שלא נבדקו, אך בשל בקשתו של החשוד שלא לבדוק אותם והצהרתו כי לא נעשה בהם שימוש לא כשר.

ד. סתירות ופרכות בעמדות המשיבים 1-4

36. תגובותיהם המשלימות של המשיבים 1-4 מלמדות כי המסקנות ה"מנקות" את המשיב 4 (ברכה) נובעות משורה של ספקולציות, מסקנות לוגיות ערטילאיות הנגזרות כביכול מהעובדות – ואולם אין כל הצדקה להיגרר לטיעונים ספקולטיביים, כשניתן בקלות לבדוק לאשורן את העובדות עצמן.

37. זאת ועוד. לאורך כל טיעונם של המשיבים 1-4, הן בכתב הן בע"פ, שב ועולה הקו המנחה את הטיעון, והוא נקודת המוצא שקצין המשטרה נקי וזך הוא, ומצוי מעל לכל חשד, ואילו הרב נותן השוחד – כל דבריו מרמה, טענותיו שקר, משקל עדותו אפס. אפשר שזה היה גם הלך מחשבתם של חוקרי המשטרה בעת שקיימו את החקירה גופא – והרי לך סיבה נוספת לכשל הטמון בניהול חקירה זו בידי משטרת ישראל ולא בידי מח"ש. על אף זאת, אין חולק שבשלב מאוחר יותר, החליטו המשיבים 1-2 לשנות את טעמם, ולתת למצער משקל מסוים לעדותו של המשיב 5 (פינטו), בבסיס לקיום חקירה כנגד ניצב מנשה ארביב.

38. המשיבים 1-3 שבים וטוענים כי בכל ההקלטות שנאספו בחקירה הסמויה, שהוקלטו על ידי המשיב 4 (ברכה), לא הוזכרו טובות הנאה כספיות שניתנו בעבר. מכך גוזרים המשיבים 1-3 מסקנה, שלשיטתם אין בלתה, והיא כי היעדר אזכור לתשלומי עבר מלמד שלא היו כאלה. אלא שמסקנה זו איננה מתחייבת. ראשית, המשיבים 1-3 עצמם מודים כי היו פרקי זמן שבהם לא הייתה האזנה רציפה לטלפון של המשיב 4 (ברכה), וזאת "בשל הרצון לכבד את פרטיות המשיב 4" (סי' 15 לתגובה המשלימה). האם כך פועלת משטרה במטרה להפריך או לאשש חשד פלילי נגד חשוד?

39. שנית, אין חולק כי המשיב 5 (פינטו) פיזר טובות הנאה, לרבות חומריות, לרבים מחסידיו. לא מן הנמנע כי המשיב 5 (פינטו) איננו נוהג להזכיר מתנות עבר, וכך היה גם בעניין טובות הנאה שהעניק למשיב 4 (ברכה). הא ראייה, גם טובת הנאה שמסרה הרבנית פינטו לרעיית המשיב 4 (ברכה) ביום 13.9.2012 לא הוזכרה באף לא אחת משיחותיהם הבאות של המשיבים 4-5, לאחר מעמד מתן התשלום. היעדר אזכור למתת כספי איננו מלמד אפוא שמתת זה לא התקיים.

40. המשיבים 1-3 שבים ומציינים גם כי בשתי חקירותיו הראשונות באזהרה, נמנע המשיב 5 (פינטו) מלציין כי העניק בעבר טובות הנאה למשיב 4 (ברכה). טענת ה"גירסה הכבושה" משמשת את המשיבים 1-3 למסקנה, האפשרית היחידה לשיטתם, כי מדובר בגירסה שקרית, שנתפרה בדיעבד ע"י המשיב 5 (פינטו) מתוך תאוות נקם במשיב 4 (ברכה). אלא שמסקנה זו איננה מתחייבת, ואף איננה האפשרות הסבירה. ניתן לטעון כי המשיב 5 (פינטו) ביקש שלא להפליל את חברו (ברכה) עד לאחר שהיה משוכנע מעל לכל ספק כי חברו החליט להפלילו. נודה כי מדובר בספקולציה. אלא שהמשיבים 1-3 עצמם עוסקים בספקולציות דומות, בניסיון להימנע מחקירה כדבעי של החשדות כנגד המשיב 4 (ברכה). מספקולציות כאלה ניתן להימנע מקלות, באמצעות הליך סדור של בירור עובדתי, במסגרת חקירה.

41. המשיבים 1-3 טוענים כי גירסתה של הרבנית פינטו בחקירתה מיום 13.9.2013, לאחר שהודתה בהעברה הכספית לרעייתו של ברכה, כי לא ידוע לה על טובות הנאה קודמות, סותרת את גירסת המשיב 5 (פינטו), וכי יש בכך כדי לערער את גירסתו (סי' 22 לתגובה המשלימה). אלא שגם כאן מסקנתם של המשיבים שגויה. כל שניתן להסיק מכך הוא שהרבנית פינטו, במהלך חקירתה, ולאחר שהבינה כי "נתפסה" במתן טובות הנאה במקרה הזה, לא רצתה לחשוף יותר ממה שכבר היה ידוע לחוקרים אותה עת, כדי שלא להרחיב את הפללתו של בעלה, וזאת ללא קשר לעובדות האמת.

ה. על החובה לקיים חקירה כנגד תנ"צ ברכה

42. קיומה של חקירה פלילית בעניינו של המשיב 4 (ברכה) מתחייב אפוא, הן כעניין נורמטיבי והן כעניין עובדתי. יש לשלול את ניסיונם של המשיבים 1-3, ושל המשיב 4 (ברכה) עצמו ביתר שאת, לייצר דה-פקטו נורמה אחרת בעניינם של נושאי משרות ציבוריות, ובפרט בעניינם של קציני משטרה, המציבה כביכול רף גבוה יותר מאשר בעניינו של אזרח מן השורה, לצורך פתיחת חקירה פלילית. זאת, בניגוד להלכה פסוקה של בית משפט נכבד זה, בניגוד לדין ובניגוד לשכל הישר.

43. נשוב ונזכיר את הנורמה המרכזית בעניין זה, הקבוע בסעיף 59 לחסד"פ, ולפיה "נודע למשטרה על ביצוע עבירה, אם על פי תלונה ואם בכל דרך אחרת, תפתח בחקירה". ואכן, "עם קבלת המידע במשטרה, בין בדרך של תלונה ובין בכל דרך אחרת, על המשטרה לפתוח בחקירה. ציווי המחוקק במקרה זה הינו ציווי קטגורי" (גבריאל הלוי, תורת הדין הפלילי, כרך א' (2011) 452).

44. שיקול הדעת הנתון למשטרה ולמשיבים 1-2, האם להורות על חקירה פלילית, או על "בדיקה מקדימה" בעקבות תלונה או בעקבות מידע המגיע לידיהם, מלמד כי נדרשת "תשתית ראייתית"

ראשונית לצורך פתיחת חקירה. אלא ש"די ברמה הבסיסית ביותר כדי להקים 'ידיעה' של המשטרה על ביצוע עבירה, במובן סעיף 59 לחסד"פ, באופן המחייב פתיחה בחקירה (...) רמת החשד והראיות הנדרשים להצדקת פתיחה בחקירה צריכים להיות נמוכים מהחשד הסביר. די בחשד או חשש בלבד כי בוצעה עבירה פלילית כדי להצדיק פתיחה בחקירה ואף לחייב פתיחה בחקירה" (ד"ר מאיר גלבוע ועו"ד אראל גלבוע, "ואת פתח לו – על החובה לפתוח בחקירה", הסניגור 188 (נובמבר 2012) עמ' 4-6).

45. למותר לציין כי במישור העקרוני, המשיבים 1-3 מסכימים לגישה זו. כך, מציינת ב"כ המשיבים 1-3 כי "אם אכן מרחפת עננת חשדות מעל ראשו של עובד ציבור, ובמיוחד קצין משטרה בכיר, הרי שהאינטרס הציבורי מחייב חקירה לשם הפרכתה או אישושה" (ס' 3 לתגובה המשלימה). אלא שבמישור המעשי, מבקשים המשיבים 1-3 להימנע מיישום עיקרון זה.

ו. החובה לנהוג שוויון בפני בחוק בהחלטה על חקירה נגד קצין משטרה

46. טוענת ב"כ המשיב 4 (ברכה) כי לפתיחת חקירה פלילית כנגד קצין משטרה יתלוו תוצאות קשות ביותר הן לקצין עצמו והן למערכת המשטרתית כולה – ורומזת כי בשאלת פתיחת חקירה כנגד קצין משטרה יש להחיל רף נורמטיבי שונה. העותרת טוען כי יש לשלול מכל וכל גישה זו, השמה ללעג את עקרון השוויון בפני החוק.

47. בבג"ץ 1689/02 נמרודי נ' היועמ"ש (5.8.2003), הבהיר בית המשפט הנכבד כי "בצד הזהירות המתחייבת בהחלטה על פתיחת חקירה, מוטלת אחריות להימנע מגניזת תלונות שעשוי להיות בהן ממש, מקום שהן משקפות סטייה של איש משטרה מנורמות התנהגות המתחייבות במסגרת מילוי תפקידו".

48. ברי כי חקירה פלילית שמבצעת המשטרה פוגעת באינטרסים ובזכויות של מי שכנגדו מתנהלת החקירה (בג"ץ 6302/01 דרעי נ' היועמ"ש (30.9.2002), ס' 12 לחו"ד כב' השופטת דורנר). בהקשר זה – אין נפקא מינה אם בקצין משטרה בכיר עסקינן או ב"אדם פשוט". כב' השופטת שטרסברג-כהן נתנה ביטוי לעיקרון זה בבג"ץ 3993/01 התנועה לאיכות השלטון נ' היועמ"ש (29.1.2002): "ההחלטה כיצד לנהוג בתלונה המוגשת לפרקליטות בחשד לביצוע עבירה פלילית, כמו החלטות רבות אחרות, צריכה להתקבל לא על פי מיהות הנילון אלא על פי מהות העניין ונסיבותיו".

49. אם נחפש הבהיר בין החלטה בדבר פתיחת חקירה פלילית נגד אזרח מן השורה, לבין החלטה בעניינו של קצין משטרה – נגלה כי דווקא עם קצין המשטרה יש לנהוג גישה מחמירה יותר. כך קבע בית המשפט הנכבד בדנג"ץ 7516/03 נמרודי נ' היועמ"ש (12.2.2004): "תפקידם של אנשי המשטרה אינו מחסן אותם מפני חקירה, אלא דווקא מציב בפניהם סטנדרטים גבוהים במיוחד של חובות אמון, הגינות והקפדה על קיום החוק". בעניינו של קצין משטרה נדרשת אפוא לכאורה תשתית עובדתית ראשונית ברמה נמוכה יותר מאשר בעניינו של אזרח רגיל, כדי לחייב פתיחת חקירה פלילית.

ז. סיכום

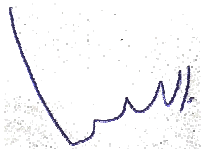
50. המשיבים 1-3 לא עמדו בחובתם לוודא שחקירת החשדות כנגד המשיב 4 (ברכה) תועבר לסמכות הרשות המוסמכת – מח"ש, ובכך נגרם ניגוד עניינים חריף ועיוות מהותי בחקירה. אין מדובר בשאלה של שיקול דעת שסבירותו עומדת למבחן, אלא בהפרה בוטה של נורמות חקוקות.

51. החקירה שנוהלה במשטרת ישראל כוונה כנגד המשיב 5 (פינטו) בלבד, ואיננה מהווה הליך חקירת ממש בעניינו של המשיב 4 (ברכה).

52. כנגד המשיב 4 (ברכה) הצטברו ראיות העולות בהרבה על ה"תשתית העובדתית הראשונית" המחייבת פתיחת חקירה פלילית. הניסיון להפריך ראיות אלה הוא ספקולטיבי וערטילאי.

53. מכלול הכשלים הללו מבסס עילה להתערבות שיפוטית בהחלטות המשיבים 1-3, שלקו בכל שלביהן בעיוות מהותי.

54. לאור כל המקובץ, תבקש העותרת מבית המשפט הנכבד להוציא צו על-תנאי כנגד המשיבים, ולאחר קבלת תשובתם להופכו לצו מוחלט.

יובל יועז, עו"ד
ב"כ העותרת

היום, כ"ו חשוון תשע"ה
19 בנובמבר 2014